

Stillsam tävlan i England

Det första engelska valet efter krigets slut, för nästan jämnt tio år sedan, var trots partiernas samgående under kriget präglad av starka sakliga motsättningar och hårda personliga konflikter. Labour talade om den socialistiska omvälvning som skulle komma och anklagade motståndarna för att vilja hejda det ofrånkomliga. Churchill spådde att socialisternas seger skulle medföra demokratins undergång; vad Hitler inte förmått kunde labour väntas driva fram — ett totalitärt system med ett slags Gestapo som kärna i styret. Han saknade inte alldeles möjlighet att hänvisa till oroande uttalanden från motpartiets sida; Laskis marxistiska skrifter och valtal innehöll antydningar om både revolution och regeringsdiktatur. Det såg nästan ut som om den värdegemenskap vilken varit den brittiska demokratins fäste och stolthet skulle brytas just i den yttre triumfens timme.

Inför valet nu framstår som det väsentliga att den engelska folkstyrelsen än en gång bestått provet och att de stora partierna, om också motvilligt och under förnekanden av det uppenbara, förts närmare varandra. En orsak ligger här som på andra håll i det kommunistiska hotet. Man har tvingats till en aktiv utrikespolitik i samverkan med andra demokratier, och i stort sett har enighet rått om denna politik. En annan orsak är de båda partiernas moderation och behärskning. Det är väl numera tämligen allmänt erkänt att ministären Attlee gjorde grova finanspolitiska misstag och att den alltför länge och hårt höll fast vid ett under kriget uppbyggt regleringsystem, men lika tydligt är att denna regering genom sin socialpolitik och några av sina socialiseringsåtgärder genomfört en omdaning som få vill ha ogjord och ingen räknar med att kunna omintetgöra. Regeringen Churchill har också varit lyckosam i viktiga stycken: endast en begränsad del av labours socialiseringsåtgärder har upphävts, och det mesta och bästa av reformerna har bevarats, medan regleringar avskaffats eller mildrats under bibehållande av full sysselsättning. Denna utveckling har möjliggjorts av ett allmänt ekonomiskt uppsving.

De program som partierna publicerat inför valen om tre veckor har inte fått något vänligt mottagande i den av partierna oberoende pressens främsta organ. Manchester Guardian och Times talar om försöken att spela jultomte genom generösa och oklara löften, om det ordrika och "ulliga" i formuleringarna, om de feta fraserna och det magra innehållet. Kritiken har rätt, utan tvivel, men vad begär man? Olikheterna partierna emellan är inte stora, de har intet nytt och märkvärdigt att bjuda på — och för övrigt gäller det att vädja till ett par miljoner väljare i mitten, som sannerligen inte lockas av bestämda och långtgående paroller. Att man säger ungefär detsamma under försäkringar om hur olika man är visar att den brittiska demokratin är framgångsrik och, liksom vår egen, en smula slö och tråkig i belåtenhetens tecken.

I utrikespolitiken är det mest påtagligt att man inte har mycket att bråka om. Partierna fastslår att vätebomben är hemsk, men värdefull för de hotade demokratierna; den kan inte avskaffas annat än i samband med allmän avrustning, och självfallet vill alla arbeta för den saken. Spänningen i världen kan inte minskas annat än genom Tysklands återförening efter fria val, och självfallet vill alla verka för den lösningen. Demokratiernas samverkan måste upprätthållas. Ett starkt försvar behövs, men kanske är mindre besparingar möjliga. I de kinesiska frågorna skall England eftersträva en kompromiss, inte gå så långt i avvisande av motsidans krav som USA. På alla dessa punkter, och många andra, är skillnaden mellan programmen hårfin. Labour uttrycker sig ibland mera aggressivt, såsom då det direkt fordras att USA skall utrymma kustöarna och att Kommunist-Kina skall få säte i FN. Någon gång skymtar en influens från bevaniterna; man undviker exempelvis att prisa Västtysklands anslutning till Atlantpakten. Men ingen enda reell motsättning kan upptäckas — utan en meningslös pressning av enskilda formuleringar.

Inrikespolitiskt dominerar löftena om att allt skall bli bättre. "Vi tror att det brittiska folket har stor utsikt att för-

4/5

Dagens Nyheters chefredaktör, professor Tingsten, har återkommit från sin studieresa i USA. Tingsten har av The Fund for the Republic, som är en avläggare av Fordstiftelsen, i anslutning till i september förra året gjorda förslag anmodats att företa en större undersökning över de s. k. extremt konservativa eller halfascistiska riktningarna i USA, men har avböjt detta erbjudande då arbetet skulle ta alltför lång tid. Tingsten kommer därför inte att begära någon tjänstledighet från sin verksamhet i Dagens Nyheter.

*

dubbla sin levnadsstandard under de närmaste tjugufem åren. En röst för socialismen är en röst för den politik som prövats och misslyckats. Att rösta konservativt är att investera i framgången." Labour svarar med att hänvisa till arbetslösheten före andra världskriget (också för den svenska socialismen en propagandapunkt, som aldrig tycks bli uttjänt) och lovar att göra människorna "i sann mening fria... Nu är det tid att gå framåt med labour." Draget av landsfaderlighet, av vilja att göra alla till lags är kanske mest framträdande i det konservativa aktstycket, inte minst i Edens älskärda men litet torftiga förord till programmet (se Lows skämt med Edens vilja att samla allt och alla på vidstående teckning). Men även labour har löften åt alla som kan tänkas vara missnöjda.

Mest slående i labourprogrammet är det ringa intresset

Tecknaren Lows syn på det konservativa valprogrammet. Premiärministern-målaren Edén visar stolt sin tavla "Goda vänner" där flickan "Konservatism" och hunden "Socialism" leker i bästa sällskap. Över det hela lyser fredens sol. De konservativa åskådarna är betänksamma och hoppas att "det inte är fråga om något exempel på modern konst". Till höger ses Churchill i full fart med sitt måleri.

för socialiseringen. Det enda bestämda är att en resocialisering skall företas inom stålindustrin och transportväsendet; här skulle alltså efter socialisering och avsocialisering en ny omkastning komma, allt inom loppet av 7-8 år. Dessutom krävs socialisering av vissa inte angivna delar av maskinindustrin och den kemiska industrin. Tydligt är — och det visar redan partidebatten under de senaste åren — att socialiseringslinjen inte längre anses vara något huvudsakligt, att partiet alltså skjutit undan det mest särpräglade i sitt principprogram. Inte heller framförs de tankar på konfiskatorisk beskattning i jämlikhetens intresse som spelat en roll i den intellektuella falangens inlägg. Förvanskningarna av vad som skett är relativt grova. Det slås sålunda energiskt fast att guld- och dollarreserverna sjunkit med 200 miljoner pund sedan labourregeringens tid — det nämns inte att denna sänkning meddelades strax efter regeringsskiftet 1951 och inte rimligen kan sägas vara en följd av högerens politik.

Alla iakttagare som inte genom sin politiska ställning är tvingade att förkunna motsatsen tycks tro på en konservativ valseger. Om höger, som 1951 hade 13,5 miljoner röster mot arbetarpartiets 13,9 miljoner, får majoritet i valmanskåren, beräknas den öka sin majoritet i underhuset till mellan 30 och 50 platser.